

Дороті та Чарівник у Країні Оз

Автор:

Ліман Баум

Дороті та Чарівник у Країні Оз

Ліман Френк Баум

Шкільна бібліотека української та світової літератури

Герої багатьох казок Лімана Френка Баума – Дороті та Чарівник – знову зустрілися на сторінках цієї книжки. Однак цього разу на них чекають, мабуть, найкарколомніші пригоди. Разом з хлопчиком Зебом, кошеням Еврикою, Конем-Ридваном та дев'ятьма крихітними поросятами вони потрапляють у гігантську тріщину, яку спричинив потужний землетрус. І опиняються в підземній чарівній країні, мешканці якої готові на все, аби позбутися непроханих гостей. Пошуки шляху додому приводять вимушених мандрівників в багато інших небезпечних місць, але їхня кмітливість зводить нанівець підступні плани недругів.

Ліман Френк Баум

Дороті та Чарівник у Країні Оз

Перекладено за виданням:

L. Frank Baum. Dorothy and Wizard in Oz.

Reilly & Lee, 1940

© Б. Е. Носенок, переклад українською, 2020

© Видавництво «Фоліо», марка серії, 2010

* * *

Чарівник Країни Оз

Чудесна Країна Оз

Озма з Країни Оз

Дороті та Чарівник у Країні Оз

Дорога до Країни Оз

Смарагдове місто Країни Оз

Латочка з Країни Оз

Тік-Ток з Країни Оз

Опудало з Країни Оз

Ринкитинк у Країні Оз

Пропала принцеса Країни Оз

Залізний Лісоруб з Країни Оз

Чари Країни Оз

Глінда з Країни Оз

До моїх читачів

Це марно. Марно і все. Діти не дозволять мені перестати розповідати казки про країну Оз. Я знаю безліч інших історій і сподіваюся розповісти їх через деякий час, але зараз мої люблячі тирані не дозволять мені цього зробити. Вони кричать: «Оз, Оз! Більше про Оз, пане Баум!». І що я можу зробити, окрім як підкоритися їхнім тиранічним командам?

Це наша книжка – моя і цих дітей. Бо вони закидали мене тисячами пропозицій, а я чесно намагався прийняти стільки цих пропозицій, скільки можна було б вписати в одну історію.

Успіх «Озми із країни Оз» засвідчив, що Дороті міцно вросла в історії про Оз. Усі діти люблять Дороті. Як влучно сказала одна з моїх маленьких подружок: «Без неї історія про Оз не справжня». Тож знову перед нами мила, ніжна й невинна – як ніколи раніше – героїня чергової і, я сподіваюся, дивної пригоди.

Мої маленькі кореспонденти, проте, просили мене, щоб у моїх історіях «було більше Чарівника». Схоже, цей веселий стариган здобув багато друзів у першій книжці про Оз, незважаючи навіть на те, що він відкрито визнав себе «шарлатаном» і «хитрунем». Діти знали, що він піднявся в небо на повітряній кулі і чекали, коли повернеться знову. Тож що я можу зробити? Передовсім повинен розповісти, «що сталося з Чарівником згодом». Ви знайдете всі відповіді на цих сторінках, так само, як це було раніше.

Проте діти вимагали й неможливого для цієї книжки: вони просили мене розповісти про Тото, маленького чорного песика Дороті, який має багато друзів серед моїх читачів. Але з розповіді стає зрозуміло, що Тото перебуває в Канзасі, а Дороті – в Каліфорнії. Тому їй довелося розпочати свою пригоду без нього. У цій книжці Дороті взяла із собою кошеня замість собаки, але в наступній оповіді про Оз, якщо мені дозволять її написати, я маю намір розповісти багато чого про життя Тото.

Принцеса Озма, яку я люблю так само сильно, як і мої читачі, знову з'явиться в цій історії. Також ви зустрінете тут ще кількох наших старих друзів із Оза. І познайомитесь із Джимом – Конем-Ридваном, дев'ятьма крихітними поросятами та кошеням на ймення Еврика. Мені шкода, що кошеня поводитися не так добре, як мало б. Але, можливо, його просто не виховували належним чином. Дороті

знайшла його, але про батьків Еврики ми нічого, на жаль, не знаємо.

Я почуваюся, мої любі, найгоноровішим оповідачем, який коли-небудь жив. Багато разів сльози гордості та радості нагорталися мені на очі, коли я читав ніжні, люблячі, теплі листи, що приходили до мене майже з кожною поштою. Це були листи від моїх маленьких читачів. Порадувати вас, зацікавити вас, завоювати вашу дружбу, і, можливо, вашу любов через мої історії, гадаю, то велике досягнення. Це все одно, що стати президентом США. Однак, аби мені дали вибір, я став би вашим оповідачем, як зараз, аніж президентом. Так, ви допомогли мені здійснити мрію мого життя, тож моя вдячність безмежна, мої дорогі, її складно висловити словами.

Я намагаюся відповісти на кожен лист моїх юних кореспондентів, але іноді їх приходить так багато, що має пройти певний час, перш ніж вам надійде послання від мене. Тож наберіться терпіння, друзі мої.

Запевняю: ваші листи значать для мене більше, ніж проста винагорода за приемне завдання підготовки цих книжок. Крім того, тішуся з того, що ці книжки – частково ваші, бо саме ваші пропозиції часто скеровують мене у написанні цих історій, тож, гадаю, що вони не були б і наполовину такими цікавими без вашої розумної та турботливої допомоги.

Л. ФРЕНК БАУМ

Коронадо^[1] - Коронадо – місто в Каліфорнії, США. Загалом для Баума це місто мало особливе значення. Можливо, це пов'язано з історією Коронадо. Зачарований острів (The Enchanted Island) – так жителі Сан-Дієго називали Коронадо (Coronado). У 1602 році священник Себастьян Віскаїно назвав острів Los Cuatro Coronados (буквально – «Чотири корони») на честь чотирьох мучеників. Головною визначною пам'яткою острова став готель «Дель Коронадо» (Hotel Del Coronado). Готель, розташований на березі Тихого океану, виходить прямо на пляж, а його червоні дахи видно здалеку. Тут зупинялися знамениті гості, серед яких були американські президенти, герцог і герцогиня Віндзорські та інші королівські особи. Тут прийшло натхнення й до Френка Баума і він написав книгу The Wizard of Oz («Чарівник країни Оз»). У 1920 році в готелі зупинявся Едуард, принц Уельський (в майбутньому король Едуард VIII). Висловлювалися припущення, що саме там він міг уперше зустрітися зі своєю майбутньою дружиною, Уолліс Сімпсон, через намір одружитися з якою він потім відмовився

від престолу.], 1908 рік

I. Землетрус

Потяг із Фріско сильно запізнювався. Він мав прибути в Гагсонський парк опівночі, однак цього разу повільно наближався до платформи лише о п'ятій ранку, коли небо на сході почало світлішати. Заскрипіли гальма. Кондуктор голосно вигукнув:

– Гагсонський парк!

Юна пасажирка піднялася з місця і поспішила до виходу. В одній руці вона тримала плетений саквояж, у другій – прикриту газетою пташину клітку, під пахвою – парасольку. Кондуктор допоміг їй вийти на перон, машиніст взявся за прилади керування, вагони застогнали, колеса заскрипіли й повільно рушили по рейках.

Потяг запізнився, бо всю ніч земля ходила ходуном. Машиніст побоювався, що ще трохи і рейками розійдуться, тоді не минути лиха. Тому він вів паровоз повільно й обережно.

Дівчинка постояла, проводжаючи очима потяг, поки він не зник за поворотом, а потім з цікавістю роззирнулася.

Платформа «Гагсонський парк», що служила місцевим вокзалом, виглядала голо й порожньо. Крім старої дерев'яної лави тут нічого не було, тож слово «гостинність» аж ніяк не пасувало цій станції. Дівчинка подивилася крізь м'яке сіре світло на місто, але не розгледіла там ні будівель, ні людей. Власне, так і мало бути: туман ховав усе навкруги.

Та через деякий час дівчинка помітила неподалік прив'язаного до дерева коня, запряженого в коляску, який понуро звів голову до самої землі. Вона завважила, що він був грузний, високий та кістлявий, з довгими ногами і великими копитами. Шкіра так обтягувала його ребра, що їх можна було легко перерахувати. Довга голова була явно завеликою для тулуба, а хвіст, навпаки,

закоротким.

Упряж у багатьох місцях порвана, але дбайливо полагоджена за допомогою мотузок і шматків дроту. Зате коляска була майже нова, з лакованим верхом і завісами по боках. Підійшовши ближче, дівчинка побачила в ній хлопчину, який міцно спав, відкинувшись на спинку сидіння.

Вона поставила клітку на землю і тицьнула у хлопчину парасолькою. Той одразу схопився і почав гарячкувато терти очі.

- Привіт! - сказав він нарешті. - Ти Дороті Гейл?

- Так, - відповіла дівчинка, уважно розглядаючи скуйовджену шевелюру й сірі заспані очі візника. - Ти, мабуть, чекав на мене, щоб відвезти на Гагсонську ферму?

- Звісно, - кивнув той. - А потяг уже прийшов?

- Якщо не прийшов, як би я тут опинилася? - усміхнулася Дороті.

Її співрозмовник розсміявся весело й доброзичливо. Вистрибнувши з коляски, він закинув саквояж Дороті на сидіння, а клітку прилаштував на підлозі.

- Канарка? - поцікавився він.

- Ні, це мое кошеня Еврика. У такий спосіб з ним найкраще подорожувати.

Хлопчик похитав головою.

- Кумедне ім'я для kota - Еврика, - зауважив він.

- Я так назвала його через те, що він - знайда, - пояснила Дороті. - Дядько Генрі каже, що «еврика» означає «я знайшов».

- Ясно. Ну, залазь.

Дівчинка вилізла на сидіння, хлопчина – слідом за нею. Він розібрав віжки, трусонув ними і прицмокнув:

– Ньо!

Кінь не ворухнувся, лише ледь повів обвислим вухом.

– Ньо! – знову гримнув хлопчик.

Кінь стояв нерухомо.

– Може, треба відв'язати його від дерева, – припустила дівчинка.

Хлопчина знову засміявся і скочив на землю.

– Схоже, я ще сплю, – сказав він, одв'язуючи коня. – Зате Джим добре знає свою справу. Правда, Джим? – і він поплескав коня по довгій морді.

Хлопчик знову сів у коляску і взявся за віжки. Кінь позадкував з-під дерев, неквапом розвернувся і почвалав піщаною дорогою, ледь помітною в передсвітанковому тумані.

– Гадав, потяг вже не прийде, – завважив хлопчик. – П'ять годин дочекав на станції.

– Нас постійно трясло, – пояснила Дороті. – А ти хіба не відчував підземних поштовхів?

– Ну... ми в Каліфорнії до них звикли, – відповів їй співрозмовник. – Уже й боятися перестали.

– А кондуктор сказав, що на його пам'яті це був найсильніший землетрус.

– Правда? Тоді, напевно, я його проспав, – спантеличено мовив хлопчина.

Дівчинка трохи помовчала. У тиші чулося тільки цокання копит. Потім пасажирка поцікавилася:

- А як поживає дядько Генрі?

- Непогано. Вони подружилися з дядьком Гагсоном.

- Пан Гагсон - твій дядько? - запитала Дороті.

- Так. Дядько Білл Гагсон одружений на сестрі твого дядька Генрі. Виходить, ми з тобою - троюрідні брат і сестра, - здогадався хлопчик і дуже зрадів власному відкриттю. - Я працюю в дядька на ранчо за десять доларів на місяць і харчі.

- Ти впевнений, що це вигідна угода? - промовила дівчинка з деяким сумнівом.

- Для дядька Гагсона - так, дуже вигідна, а для мене - ні. Я ж блискучий працівник: працюю не гірше, ніж сплю, - додав хлопчина і знову розсміявся.

- Як тебе звати? - запитала Дороті, подумки зазначивши, що їй до душі цей веселун.

- У мене не надто милозвучне ім'я, - чомусь зніяковів він. - Повне - Зебеді, для своїх просто Зеб. Ти, значить, була в Австралії?

- Так, разом із дядьком Генрі, - відповіла Дороті. - Ми прибули в Сан-Франциско тиждень тому, тільки дядько Генрі одразу попрямував на Гагсонську ферму, а я на кілька днів затрималася у знайомих.

- А як довго пробудеш у нас? - запитав Зеб.

- Тільки один день. Завтра ми з дядьком Генрі вирушаємо назад до Канзасу. Адже так довго не були вдома, тож дуже скучили за домівкою.

Хлопчик ляснув батіжком свого великого кістлявого коня й задумався. Він хотів ще щось сказати своїй супутниці, але навіть не встиг відкрити рота, бо коляска раптом почала швидко розгойдуватися з боку в бік, а земля перед нею вмить здибилася. Наступної секунди пролунав оглушливий гуркіт, і Дороті побачила, як поруч із дорогою розверзлася земля, а потім глибока тріщина зімкнулася знову.

– О Боже! – закричала вона, вчепившись у залізні поручні. – Що це таке?

– Землетрус, це просто жахливий, великий землетрус... – обличчя хлопчини вмить побіліло. – Ми з тобою дивом врятувалися, Дороті.

Тим часом кінь став як укопаний. Даремно Зеб тряс віжками, підганяв його – ніщо не допомагало. Тоді хлопчик почав щосили бити тварину по спині батогом. Джим невдоволено заіржав і повільно потрусив по дорозі.

Кілька хвилин Дороті й Зеб сиділи мовчки. У повітрі пахло якоюсь великою бідою. Кожні кілька хвилин земля здригалася, двиготіла. Вуха Джима стали сторчма, тіло напружилося, наче струна. Час від часу він починав тремтіти як осиковий лист, і хоч біг не дуже швидко, але все одно на боках проступили плями поту.

Небо знову потемніло, над долиною зі зловісним плачем-завиванням пронісся вітер.

Раптом пролунав сильний тріск, і прямо під конем у землі утворилася величезна тріщина. Дико заіржавши від жаху, тварина звалилася в ущелину, тягнучи за собою коляску разом з пасажирами.

Дороті міцно вчепилася за сидіння, хлопчик зробив те саме. Обидва були настільки вражені, що не відразу зрозуміли, що відбувається.

З усіх боків їх оточував морок, і в цій жахливій темряві вони стрімко летіли вниз, щомиті чекаючи, що впадуть і розіб'ються об гострі скелі, або земля зійдеться над їхніми головами й поховає навіки у своїх надрах.

Моторошне відчуття падіння в безодню, морок, моторошні звуки... Це було більше, ніж Дороті могла стерпіти, тож на кілька миттєвостей дівча зомліло. Зеб, щоправда, не знепритомнів, але теж був страшенно наляканий і, втиснувшись у сидінні коляски, щомиті очікував на страшну розв'язку.

II. Скляне місто

Коли Дороті отямилася, їхній політ тривав, але швидкість зменшилась. Щільний верх коляски правив за парашут, і тепер вони опускалися плавно, ніби парили в повітрі, що було б навіть приємно, якби пасажири не думали про смерть, котра загрожувала їм щохвилини, і про те, що чекає їх на дні цієї величезної ущелини. Над їхніми головами лунали розкати грому – це земля сходилася на місці недавньої тріщини.

Повз коляску раз по раз пролітало каміння та грудки глини. Діти не бачили їх, тільки чули, як вони барабанили по даху, а ще як верещить майже по-людськи Джим, коли його наздоганяє черговий камінь. Хоч насправді тварині було радше страшно, ніж боляче.

Довго чи недовго тривало падіння, Дороті не знала. Від подиву й переляку вона випала з плину часу. Поступово, поборовши страх, дівчинка зважилася подивитися вниз, у чорну безодню. Зовсім поруч маячили ледь помітні обриси коня: задерта догори голова, вуха, що стояли сторчма, довгі ноги, розчепірені в різні боки. Потім Дороті пересвідчилася, що хлопчик, котрий від страху онімів, як і вона сама, сидить поруч.

Дівчинка зітхнула з деяким полегшенням. Гіршого, здається, вдалося уникнути. Навпаки, починалася нова пригода, яка обіцяла бути не менш дивною й чудесною, ніж ті, що їй вже довелося пережити.

Ця думка підбадьорила Дороті, і вона ще раз виглянула з коляски, щоб дізнатися, звідки виходить дивне світіння, котре дедалі потужніше розганяло каламутну імлу мороку. Далеко внизу вона помітила шість величезних сяючих куль, що ніби висіли в повітрі.

Середня, найбільша, була білого кольору й походила на сонце. Навколо неї розташувалися ще п'ять: рожева, фіолетова, жовта, блакитна й помаранчева. Від цього розкішного сімейства різнокольорових світил розходилися на всі боки райдужні промені. Вони переливалися ніжними відтінками, заповнюючи весь навколишній простір сліпучою, чарівною, барвистою грою світла.

Від подиву Дороті залякла, мовчки спостерігаючи, як одне вухо Джима стає фіолетовим, друге – рожевим, хвіст забарвлюється в жовтий колір, а тулуб – у блакитні й помаранчеві смужки, подібно до зебрових. Вона озирнулася на Зеба, чие обличчя стало блакитним, а волосся рожевим, й розгублено захихотіла:

– Ну й кумедно!..

Хлопчик теж дивився на неї, широко розкривши очі. Через обличчя Дороті пролягла зелена смуга, потім одна його половина стала блакитною, а друга – жовтою. Тут, мабуть, і злякатися можна було б.

– Я н-не б-бачу н-нічо-го к-ку-медно-го! – заікаючись, пробурмотів Зеб.

У цей момент коляска хитнулася і разом з конем плавно лягла на бік. Вони, однак, продовжували падати, тож діти не відчували більшого страху, оскільки залишились сидіти в колясці на своїх місцях. Потім коляска перевернулася догори дном і продовжувала повільно крутитися, аж поки нарешті не повернулася в нормальне положення. Під час цих карколомних перевертань Джим відчайдушно дригав і молотив у повітрі ногами, а коли вирівнялися, з полегшенням видихнув і сказав:

– Ну, так-то краще!

Дороті й Зеб здивовано переглянулися.

– Твій кінь уміє розмовляти? – запитала Дороті.

– Раніше я за ним такого не помічав, – відгукнувся хлопчик.

– Це перші слова в моєму житті, – промовив кінь. – Звідки вони в мене взялися – не можу пояснити, і не просить. В гарненьку халепу ви мене втягнули, нічого й

казати.

– Ми й самі в неї потрапили, – примирливо сказала Дороті. – Не хвилюйся, дуже скоро це чим-небудь має закінчитися.

– Ще б пак, – пробурчав кінь, – боюся тільки, кінець буде не дуже веселим.

Зеб весь тремтів. Все, що відбувалося, було жахливим, фантастичним і рішуче не вкладалося в голову – хлопчина був на межі відчаю!

Незабаром вони майже впритул наблизилися до незвичайних кольорових світил і пропливли повз них. Світло стало таким яскравим і так різало очі, що діти закрили обличчя руками, щоб не осліпнути.

Спеки, однак, зовсім не відчувалося, і, коли верх коляски закрив від них пронизливі промені, діти знову змогли відкрити очі.

– Коли вже дістанемося дна? – запитав Зеб, глибоко зітхаючи. – Не можна ж падати вічно.

– Звичайно, ні, – погодилася Дороті. – Гадаю, ми тепер приблизно посередині Землі й не інакше, як ось-ось випадемо з протилежного боку. Нічого собі діра, га?

– Жах просто, яка глибока, – погодився хлопчик.

– Там внизу щось видніється, – оголосив раптом кінь.

За цими словами обидва пасажири виглянули з коляски і подивилися вниз. І точно, під ними, вже не особливо далеко, лежала земля. Але падали вони тепер дуже повільно – так повільно, що це навряд чи можна було назвати падінням. Тому в них було достатньо часу, щоб заспокоїтися і роззирнутися довкруг.

Під ними лежали рівнини і гори, озера й річки, дуже схожі на ті, що зустрічаються на поверхні Землі, проте вся панорама була дивно забарвлена строкатими променями шести світил. Тут і там виднілися групи будинків, споруджених, схоже, з чистого скла – аж надто яскраво вони блищали.

– Я впевнена, що боятися нам поки нічого, – бадьоро сказала Дороті. – Ми спускаємося так повільно, що не можемо розбитися при приземленні, а місцевість тут, гадаю, дуже мила.

– Але ми ж ніколи не повернемося додому, – простогнав Зеб.

– А ти не пророкуй, – заперечила дівчинка. – Та й чи варто про це турбуватися тепер, Зеб? Зробити ми все одно поки нічого не можемо, а немає нічого гіршого, ніж даремно сумувати.

Хлопчик замовк, цілком переконаний цими вельми розумними словами. Незабаром діти, забувши про все, розглядали дивні картини, які враз розгорнулися перед ними.

Вони падали прямо в центр великого міста, де було багато високих будівель зі скляними вежами і гострими шпильями. Шпилі нагадували наконечники величезних пік, і впасти на один із них було б ой як неприємно.

Джим теж тривожно поглядав униз, настовбурчуючи від страху вуха. Дороті й Зеб затамували подих в очікуванні неминучої розв'язки. Але нічого страшного не сталося: вони плавно опустилися на широкий плаский дах.

На цьому політ завершився.

Коли Джим, нарешті, ступив на тверду поверхню, ноги в бідолахи ледь не підкосилися. Але Зеб негайно вистрибнув із коляски, щоправда, так поспішно і незграбно, що зачепив ногою клітку Дороті. Клітка випала й покотилася по даху. Дно в неї відвалилося, і з перевернутої схованки вилізло рожеве кошеня. Воно сіло на скляний дах, солодко позіхнуло й закліпало круглими очима.

– А ось і Еврика, – зраділа Дороті.

– Вперше в житті бачу рожеве кошеня, – заявив Зеб.

– Еврика не рожева, а біла. Вона тільки здається рожевою в цьому дивовижному світі.

– Де мое молоко? – поцікавився котик, заглядаючи знизу в обличчя Дороті. – Я вмираю з голоду.

– О, Еврико, невже й ти вмієш розмовляти?

– Розмовляти? А я хіба розмовляю? Боже милостивий, і справді! Ну чи не смішно?

– Усе тут якесь несправжнє, – статечно розсудив Зеб. – Тварини не мають розмовляти. А ось диви, старина Джим, і той раптом заговорив.

– Не бачу тут нічого несправжнього, – грубувато відгукнувся Джим. – У всякому разі, це не менш реально, ніж все, що нас тут оточує. Але що з нами буде?

– Й гадки не маю, – відповів хлопчик, з цікавістю роззираючись навколо.

Всі будинки в місті були побудовані зі скла, такого чистого й прозорого, що стіни наче продовжували вікна. Під дахом, на який вони приземлилися, Дороті бачила кімнати, де по кутках були купою звалені якісь дивні предмети.

Неподалік від місця їхнього приземлення зіяла величезна дірка, навколо неї валялися гори уламків. А найближчий до них шпиль позбувся свого наконечника. Стіни інших будівель були розсічені тріщинами, подекуди повідбивалися кути у стінах, але навіть ці ушкодження не позбавили будівлі їхньої колишньої розкішності. Райдужні промені шести сонць м'яко освітлювали скляне місто, фарбуючи його в ніжні та м'які відтінки, в кольори, що радували око.

Від моменту висадки мандрівників жоден звук не порушив тиші, крім їхніх власних голосів. Вони вже почали роздумувати, куди поділися мешканці прекрасного підземного міста, аж раптом через дірку в сусідньому даху виліз чоловік. Він був невисокий на зріст, мав добру статуру, спокійне і безтурботне, ніби намальоване, обличчя. Костюм з красивої яскраво-зеленої тканини, яка переливалася всіма кольорами веселки, – чи то на сонці, чи то сам по собі, сидів на ньому, як влитий.

Чоловік зробив кілька кроків по скляному даху, але, помітивши чужинців, різко зупинився. На його спокійному обличчі не відбилася ні страху, ні подиву, хоч він був, напевно, і вражений, і наляканий. Коли ж його погляд упав на коня, він

розвернувся і квапливо попрямував до дальнього краю даху, не відриваючи, проте, очей від тварини.

– Стережись! – гукнула Дороті, помітивши, що красень зовсім не дивиться собі під ноги. – Обережніше, впадеш вниз!

Але той не звернув на її крик жодної уваги. Дійшовши до краю високого даху, він ступив з нього і пішов далі.

Вражена дівчинка підбігла до краю й побачила, що чоловік швидко спускається вниз по повітрю, як по сходах. Незабаром він був уже на бруківці та зник за дверима однієї зі скляних будівель.

– Як дивно! – вигукнула Дороті, насилу переводячи подих.

– Може, й дивно, зате страшенно кумедно, – пропищав тоненький голосок кошеняти, й Дороті, озирнувшись, виявила, що її улюблениця теж гуляє по повітрю поблизу даху.

– Назад, Еврико! – закричала вона з жахом. – Ти ж вб'єшся!

– У мене ж дев'ять життів, – промуркотіло кошеня, роблячи коло по повітрю і повертаючись на дах. – Але я жодне з них не ставлю під загрозу, бо не зможу впасти, навіть якщо захочу.

– Тебе тримає повітря? – здивувалася дівчинка.

– Ти хіба сама не бачиш? – кошеня знову перетнуло межі даху.

– Чудеса! – зраділа Дороті.

– Нехай Еврика спуститься на вулицю й покличе кого-небудь на допомогу, – запропонував Зеб, який був не менше за неї вражений цим дивним явищем.

– А раптом ми теж можемо ходити по повітрю? – припустила дівчинка.

Зеб здригнувся і відсахнувся.

– Я б не наважився, – сказав він.

– Може, Джим спробує? – запропонувала Дороті, озирнувшись на коня.

– Може, так, а може, й ні, – відповідав Джим. – Я достатньо наперекидався в повітрі, мені й на даху добре.

– Ми ж не впали на дах, – міркувала дівчинка. – Ми парили в повітрі. Та я майже впевнена, що могли б опуститися плавно до самої бруківки без будь-якої небезпеки. Он Еврика, дивіться, прекрасно ходить по повітрю.

– Еврика важить пів фунта, – презирливо пирхнув Джим. – А я – не менше пів тонни.

– Ти важиш не так багато, як хотілося б, Джим, – похитала головою дівчинка, окинувши коня поглядом. – Ти жахливо худий.

– Що робити, я старий, – зітхнув кінь, похнюпившись. – Я мало хорошого бачив у житті, до того ж у минулому мені довелося потягати коляску вулицями Чикаго, а це не та робота, де можна розтовстіти.

– Зате тепер він їсть за трьох, ніби надолужує втрачене, – вставив хлопчик.

– Я ім? Щось не пригадую, щоб я сьогодні снідав, – пробурчав Джим, якого слова Зеба зачепили за живе.

– Ніхто з нас не снідав, – сказав хлопчик. – Та й чи варто базікати про їжу, коли нам загрожує небезпека.

– Немає небезпеки страшнішої за голод, – знову пирхнув кінь, пропустивши повз вуха докір свого юного господаря. – Хотів би я знати, чи росте в цьому дивному місці овес, а якщо росте, то скляний він чи ні?

– Звичайно, ні! – вигукнула Дороті. – Я бачу околиці міста, сади й поля – нам би тільки дістатися до землі!

– Тож чому вам не зійти вниз? – здивувалася Еврика. – Я голодна, як кінь, і дуже хочу молока.

– Нумо, Зебе, спробуй, – запропонувала дівчинка, повернувшись до товариша.

Зеб вагався. Надзвичайна пригода зовсім вибила його з колії. Однак він не хотів, щоб Дороті визнала його за боягуза, і повільно рушив до краю даху.

Тримаючись за руку Дороті, Зеб відірвав від даху ногу і ступив у порожнечу. Як не дивно, він відчув під ногою тверде опертя. Набравшись мужності, він зробив крок і другою ногою. Не випускаючи його руки, Дороті пішла за ним, і незабаром обидва вже гуляли по повітрю поруч із грайливим кошнем.

– Джим, – покликав хлопчик. – Боятися нічого!

Джим обережно наблизився до краю даху. Як розсудливий і принциповий кінь, він не міг не визнати, що ніщо не заважає йому піти за іншими. З пирханням та іржанням, помахуючи коротким хвостом, він потрусив із даху вниз до вулиці. До того ж через свою велику вагу спускався швидше, ніж діти, обігнавши їх на півдорозі. Його приземлення на скляну бруківку було таким м'яким, що страх не встиг ним оволодіти.

– Ну й ну! – сказала Дороті, переводячи подих. – Що за дивне місце!

Зі скляних дверей почали виходити люди, щоб подивитися на прибульців. Незабаром на вулиці зібрався натовп чоловіків і жінок. Вони були стрункі та добре вбрані, мали правильні та приємні риси обличчя. Власне, в натовпі не було жодної потворної людини, але й красивими Дороті їх не назвала б: занадто байдужими були ці лялькові фізіономії.

Їхні обличчя не відображали ні радості, ні переляку, ні подиву, ні цікавості, ні приязні. Вони просто дивилися на чужинців, найбільше роздивляючись Джима та Еврику – очевидно раніше ніколи не бачили ні коней, ні котів. Дітей у натовпі не

було, тож вони не відрізняли їх від дорослих.

Незабаром до присутніх підійшов незнайомец, у темному волоссі якого прямо над чолом виблискувала зірка. Схоже, це була шанована тут людина, бо інші розступилися, щоб дати йому дорогу. Обвівши безтурботним поглядом спочатку тварин, потім дітей, він звернувся до Зеба, який зростом був трохи вище за Дороті.

– Скажіть мені, зловмисники, це ви викликали дощ із каменів?

Хлопчик на якийсь час розгубився, бо не розумів, що мається на увазі під цим запитанням. Тоді, згадавши каміння, що впало разом із ними та, мабуть, досягло землі раніше, ніж вони, відповів:

– Ні, сер. Ми нічого не викликали. Це був землетрус.

Чоловік із зіркою якийсь час постояв, тихо роздумуючи над цією заявою. Потім запитав:

– А що таке землетрус?

– Не знаю, – сказав Зeb, який все ще був дуже розгублений.

Але Дороті, побачивши подив чоловіка із зіркою, відповіла:

– Це тремтіння землі. Під час цього землетрусу утворилася велика тріщина, і ми провалилися в неї – кінь і коляска, і все разом... каміння розсипалося й впало разом із нами.

Чоловік із зіркою розглядав її своїми спокійними, невиразними очима.

– Дощ із каменів завдав великої шкоди нашому місту, – сказав він. – І ми притягнемо вас до відповідальності за це, якщо ви не зможете довести свою невинність.

– Як ми можемо це зробити? – запитала дівчинка.

– Я не готовий відповісти на це запитання. Це ваша справа, а не моя. Ви повинні зайти до Будинку Чаклуна, який незабаром відкриє нам всю правду.

– Де цей Будинок Чаклуна? – запитала Дороті.

– Я поведу тебе до нього. Ходімо!

Він рушив вулицею. Через мить, трохи вагаючись, Дороті, впіймавши Еврику, полізла в коляску. Хлопчик сів біля неї й сказав:

– Ньо, Джим!

Жителі Скляного міста розступилися перед коляскою, а потім усім натовпом покрокували слідом. Вони повільно йшли вулицями, поки не опинилися на широкій площі, в центрі якої височів скляний палац із вежою посередині та чотирма високими шпильями по кутах.

III. Прибуття Чарівника

Вхід до скляного палацу був досить широкий, коляска заїхала всередину досить легко, і діти опинилися в чудовому залі з дуже високою стелею. Натовп ввалився слідом за ними й розташувався вздовж стін, залишивши в середині кола тільки коня, коляску й чоловіка із зіркою.

– Покажись нам, о Гвіг! – голосно покликав той.

Раптом все навколо заволокло димом. Хмара заклубочилася біля підлоги, потім піднялася до стелі, відкривши присутнім дивну фігуру на скляному троні, яка виникла невідомо звідки прямо під носом у Джима. Людина, котра сиділа на ньому, нічим не відрізнялася від інших мешканців цієї країни, якщо не брати до уваги одяг яскраво-жовтого кольору. Волосся в чоловіка зовсім не було, зате на голові, обличчі та тильному боці долонь росли гострі шипи, на зразок тих, що стирчать на стеблах троянд. Навіть на кінчику носа в нього примостилася колючка, і це було так смішно, що Дороті не витримала і розреготалася.

Почувши сміх, Чарівник зміряв дівчинку холодним поглядом, який миттєво протверезив її.

– Як ви посміли непроханими вторгнутися до заповідної Землі листелюдей? – суворо запитав він.

– Ми це зробили не по своїй волі, – відповідала Дороті.

– Як ви посміли зловмисно обрушити на наші оселі руйнівний дощ з каміння? – продовжував той.

– Ми не робили цього, – заперечила дівчинка.

– Доведіть! – скрикнув Чаклун.

– Нічого ми не збираємося доводити! – обурено вигукнула Дороті. – Якщо у вас є хоч крапелька здорового глузду, то повинні зрозуміти, що трапився землетрус.

– Ми знаємо тільки, що вчора на нас зійшов дощ з каміння, який заподіяв великої шкоди будівлям і людям. Сьогодні пройшов ще один такий дощ, а відразу за ним з'явилися й ви.

– До речі, – сказав чоловік із зіркою, суворо дивлячись на Чаклуна. – Ще вчора ти запевняв, що другого дощу з камінням не очікується. А він все-таки падав і був навіть сильнішим за перший. Яка користь від твого чаклунства, якщо воно раз у раз не справджується?

– Мое чаклунство не знає помилок, – заявила поросла колючками людина. – Я передбачив, що випаде один дощ із каменів, так і було. Вдруге з неба падали люди, кінь з коляскою і деякі камені заодно.

– Чи слід очікувати ще дощів? – запитав чоловік із зіркою.

– В жодному разі, мій Принце.

– Ні з каменів, ні з коней?

– Жодних, мій Принце.

– Ти впевнений?

– Цілком впевнений, мій Принце. Свідченням цього є моє чаклунство.

У цей момент до зали вбіг якийсь чоловік і з низьким поклоном звернувся до Принца:

– У небі знову творяться чудеса, мілорде, – схвильовано доповів він.

Принц і його свита кинулися на вулицю, щоб на власні очі побачити, що відбувається. Дороті й Зеб вистрибнули з коляски і побігли слідом за всіма, і тільки Чаклун спокійно залишився сидіти на своєму троні.

Над головою вони побачили кулю. Вона висіла в повітрі нижче, ніж палаюче сузір'я шести світил, і продовжувала опускатися, але так повільно, що, на перший погляд, здавалася майже нерухомою.

Натовп затих в очікуванні. Більше їм нічого не залишалось робити, бо відірвати очей від дивного видовища було неможливо, але й прискорити приземлення кулі вони теж не могли. Земні діти нічим не виділялися в натовпі, бо на зріст були такими самими, як пересічний мешканець Землі листелюдей, а кінь залишився в палаці Чаклуна разом із Еврикою, що мирно заснула на сидінні коляски.

Повітряна куля поступово збільшувалася в розмірах, що означало: вона точно опускається. Дороті вразила холонокровність листелюдей, бо ж її серце мало не вистрибувало з грудей від хвилювання! Куля несла з собою нового гостя з поверхні Землі, а з ним – надію на допомогу, таку потрібну їй і Зебу.

Через годину куля опустилася настільки низько, що можна було розгледіти підвішений під нею кошик. Через дві години люди внизу вже бачили голову прибульця над краєм кошика, а через три години величезна куля повільно

приземлилася на заповнену натовпом площу.

З кошика вистрибнув невеликого зросту чоловічок, зняв з голови циліндр і ввічливо з усіма розкланявся. Коротун був немолодий, з витягнутою, довгою і зовсім лисою головою.

- Що? - здивовано вигукнула Дороті. - Та це ж Оз!

Чоловічок озирнувся на неї, здивувавшись, схоже, не менше за дівчинку, але одразу усміхнувся і з поклоном відповів:

- Так, люба, Оз, Великий і Жахливий, власною персоною. Ну а ти, звичайно, Дороті з Канзасу. Я добре тебе пам'ятаю.

- Хто це? Як ти його назвала? - прошепотів Зеб дівчинці на вухо.

- Це Чарівник Оз. Хіба ти про нього не чув?

Тут до Чарівника підійшов чоловік із зіркою.

- Пане, - звернувся він до незнайомця. - Що привело вас до Землі листелюдей?

- Я й не знав, що це за місце, синку, - відповідав той із люб'язною усмішкою. - Чесно кажучи, вирушаючи в дорогу, зовсім не збирався сюди прибувати. Я живу на поверхні Землі, де, з вашого дозволу, не так гарно, як усередині. Вчора піднявся на повітряній кулі, а коли став спускатися, провалився у величезну тріщину, що утворилася під час землетрусу. З моєї кулі витекло так багато газу, що я не міг піднятися знову, а потім земля над моєю головою зімкнулася. Тож я втрачав висоту доти, поки не потрапив сюди. Якщо ви мені вкажете спосіб звідси вибратися, я із задоволенням піду геть. Прошу пробачити за заподіяні хвилювання, але я не навмисне, чесне слово.

Принц вислухав його дуже уважно. Потім заговорив знову:

– Ця дівчина, яка прибула, як і ти, з поверхні Землі, назвала тебе чарівником. Чарівник це щось на кшталт чаклуна?

– Навіть і порівнювати не можна, – швидко відгукнувся Оз. – Один чарівник вартує трьох чаклунів.

– Ну, це тобі ще належить довести, – сказав Принц. – Серед листелюдей зараз живе один із наймогутніших чаклунів, що коли-небудь виростили на кущі, але навіть він іноді помиляється. Ти коли-небудь помиляєшся?

– Ніколи! – самовпевнено заявив Чарівник.

– Ох, Озе, – засумнівалася Дороті. – Пам'ятається, в чарівній Країні Оз тобі траплялося робити помилки, й чимало.

– Нісенітниця! – сказав Чарівник, червоніючи, бо якраз цієї миті на його обличчя впав червоний сонячний промінь.

– Йди за мною, – наказав йому Принц. – Я хочу представити тебе нашому Чаклунові.

Чарівникові це запрошення не дуже сподобалося, але не прийняти його він не наважився. Тож пройшов разом із Принцом у величезний вежовий зал, а Дороті, Зеб і весь натовп поспішили слідом за ними.

Порослий колючками Чаклун сидів на троні. Побачивши його, Чарівник зі смішком сказав:

– Що за безглузде створіння!

– На вигляд він, може, й безглуздий, – неголосно промовив Принц, – але це один із найсильніших чаклунів. Його єдиний недолік полягає в тому, що він занадто часто помиляється.

– Я ніколи не помиляюся, – заперечив Чаклун.

- Зовсім недавно ти стверджував у моїй присутності, що з неба більше не падатиме каміння або люди, - нагадав Принц.

- Правильно, ну то й що?

- Ось ще одна людина, що впала з неба. Виходить, ти помилився.

- Так це одна, а не багато людей, - заявив Чаклун. - Якби з небес спустилися хоча б двоє, ви мали б рацію, стверджуючи, що я помилився. Але з'явився один чоловік, тому ніхто не може закидати мені неправду.

- Непогано, - сказав Чарівник, схвально киваючи головою. - Щасливий засвідчити, що підземні шахраї нічим не відрізняються від наземних. Ти виступав коли-небудь у цирку, брате?

- Та якось не довелося, - обережно відповів Чаклун.

- А варто було б спробувати, - серйозно порадив маленький чоловічок. - Я представляю тут Об'єднаний Всесвітній Цирк Байлума і Барні - три арени в одному наметі та ще зі звіринцем збоку. Запевняю тебе, це дивовижна компанія.

- А чим, власне, ви займаєтеся? - поцікавився Чаклун.

- Піднімаюся на повітряній кулі й кличу публіку в цирк. Щоправда, цього разу мені не пощастило: пролетів крізь землю і опустився значно нижче, ніж хотів. Але можете не хвилюватися, навряд чи хтось ще зможе проникнути до вашої Землі ластолудей.

- Листелюдей, - поправив його Чаклун. - Якщо ти справді чарівник, міг би не помилятися в назвах.

- О, я точно чарівник, можеш не перейматися! Такий же чарівник, як ти - чаклун.

- Це ми ще подивимося, - відрізав той.

- Якщо ти зможеш довести, що вправніший за нього, - сказав Принц Озу, - я зроблю тебе в моїй країні Головним Чаклуном. А якщо ні...

– Що буде, якщо ні? – квапливо запитав Чарівник.

– Я перерву твоє життя й забороню тебе висаджувати, – відповів Принц.

– Прогноз малоприємний, – завважив Чарівник, заклопотано роздивляючись зореносну світлість. – Хоч... не біда. Будьте певні, я заткну за пояс цю стару колючку.

– Мое ім'я Гвіг, – повідомив Чаклун, звертаючи на суперника холодний безсердечний погляд. – Нумо, спробуй зрівнятися зі мною в могутності.

Він повів колючою рукою в повітрі, й почувся ніжний передзвін дзвіночків, що зливалися в чудову мелодію. З того місця, де стояла Дороті, в усьому величезному скляному залі не було видно, проте, жодного дзвіночка.

Листелюди вислухали музику без особливого інтересу. Цю штуку Гвіг проробляв щоразу на доказ своїх чаклунських талантів.

Тепер настала черга Чарівника. Він усміхнувся до присутніх і запитав:

– Чи не буде хто такий люб'язний позичити мені капелюха?

Відповіді не було з тієї простої причини, що листелюди не носили капелюхів, а Зеб втратив свій під час польоту.

– Гм! – сказав Чарівник. – Чи не буде тоді хтось такий добрий позичити мені носовичок?

Носові хустки також ні в кого не виявилось.

– Ну що ж, – знизав плечима Чарівник. – Тоді, якщо дозволите, я скористаюся власним капелюхом. Тепер, шановна публіко, стежте за мною уважно. Як бачите, в рукавах у мене нічого немає і в кишені теж нічого не заховано. Ну і капелюх, зрозуміло, порожній. – Він зняв з голови капелюха, повернув його догори дригом і енергійно потряс.

- Покажи-но мені, - зажадав Чаклун.

Він взяв капелюха, ретельно оглянув його й повернув Чарівникові.

- А зараз, - продовжував дідок, - я з нічого зроблю щось.

Він поставив капелюха на скляну підлогу, виконав над ним кілька ритмічних па, потім підняв, і - під капелюхом з'явилося маленьке біле поросся, розміром не більше за мишу, яке почало бігати, стрибати і тонесенько верещати.

Публіка стежила за всім цим, затамувавши подих, бо ніхто з них ніколи не бачив свиней, ні великих, ні маленьких. Чарівник нагнувся, посадив крихітне створіння на долоню, вхопив його за голову великим і вказівним пальцями однієї руки, а за хвіст - пальцями другої й розділив навпіл, причому кожна половинка одразу перетворилася на поросся, ціле й неушкоджене. Потім Чарівник пустив одного з них гратися на підлозі, а другого знову розділив навпіл. Це дивовижне заняття він продовжував доти, поки в нього під ногами не назбиралося цілих дев'ять крихітних поросят, які то верещали, то кумедно хрюкали.

- Тепер, - сказав Чарівник, - створивши з нічого щось, я маю намір знову повернути його в ніщо.

Із цими словами він зловив двох поросят і стиснув їх разом так, що вийшло одне поросся. Потім піймав ще одне, притиснув його до першого, й воно зникло. Поступово всі дев'ять поросят зліпилися в одне. Чарівник наклав його капелюхом, зробив над ним таємничий жест, і, коли підняв, там нічого не було.

Дідок розкланявся перед натовпом, котрий мовчки спостерігав за цими маніпуляціями, а Принц промовив своїм незмінно байдужим голосом:

- Ти й справді великий чарівник, навіть могутніший за мого Чаклуна.

- Недовго йому бути великим чарівником, - пробурчав Гвіг.

- Чому це? - здивувався Оз.

– Тому що я зупиню твоє дихання, – була відповідь. – А ти, як я зрозумів, настільки безглуздо влаштований, що не зможеш жити, не дихаючи.

Оз не на жарт стривожився.

– Скільки часу тобі на це знадобиться? – запитав він.

– Близько п'яти хвилин. Отже, я починаю. Дивись на мене уважно.

Він почав виробляти дивні рухи тіла перед носом Чарівника, але маленький чоловічок і не подумав на нього дивитися. Замість цього він розкрив свою шкіряну валізку, дістав з неї кілька гострих ножів і з'єднав їх один з одним, так що вийшла довга шабля. Залишилося прилаштувати держака, однак Оз відчув, що чари Чаклуна почали діяти й дихати йому стає дедалі важче.

Тоді Чарівник кинувся вперед зі своєю шаблюкою, розмахнувся, крутнув її разів зо два над головою і завдав потужного удару, яким розсік Чаклуна навпіл.

Дороті заверещала від жаху й закрила очі, а коли відкрила, то побачила дві половинки Чаклуна, що лежали окремо одна від одної на підлозі. Всередині в нього не було ні кісток, ні крові. У розрізаному вигляді його тіло нагадувало скибочки ріпи або картоплі.

– Що за..? Та він же овоч! – скрикнув вражений Чарівник.

– Природно, – погодився Принц. – Ми всі в цій країні – овочі, а ви хіба ні?

– Ми – ні, – відповідав Чарівник. – Люди з поверхні Землі складаються із плоті та крові. Ваш Чаклун помре?

– Звичайно. Загалом він уже мертвий і дуже скоро зів'яне. Його слід негайно висадити, щоб проросли нові Чаклуни, – пояснив Принц.

– Як же це так виходить? – запитав здивований Чарівник.

– Якщо ви пройдете зі мною в громадські сади, – відповідав Принц, – то я вам відкрию і продемонструю таємниці нашого Рослинного Королівства.

IV. Рослинне королівство

Після того, як Чарівник витер із шаблі картопляний сік, розібрав її та склав у валізку, чоловік із зіркою велів своїм людям доправити обидві половинки Чаклуна в громадські сади.

Джим, почувши, що вони направляються в сади, нагострив вуха і виявив готовність приєднатися до процесії, сподіваючись знайти там щось істівне. Зеб опустив верх коляски і запросив Чарівника приєднатися до їхньої компанії. Сидіння було широке, на ньому могли вільно поміститися двоє дітей і доросла людина, а кошени, коли Джим рушив із зали, стрибнуло йому на спину і зручно там влаштувалося.

Процесія повільно рухалася вулицями міста. Її очолив носій останків Чаклуна, за ним слідував Принц, потім – Джим, який тягнув коляску з мандрівниками. Цю урочисту ходу замикав натовп рослинлюдей з байдужими обличчями: не маючи сердець, вони не вміли ні усміхатися, ні хмуритися.

Скляне Місто складалося з кількох красивих густонаселених вулиць. Відразу за містом розкинулася широка рівнина, засаджена садами, яким давали життя безліч балакучих струмків. Через сади пролягали доріжки, а водні перешкоди долалися завдяки скляним місткам надзвичайної краси. Тож Дороті й Зеб вийшли з коляски і покрокували пішки поруч із Принцом, щоб краще розгледіти рослини і квіти.

– Хто побудував ці прекрасні мости? – запитала дівчинка.

– Їх ніхто не будував, – відповів чоловік із зіркою. – Вони самі вирости.

– Як дивно, – сказала Дороті. – А скляні будинки у вашому місті теж виростають самі?

– Звичайно! – була відповідь. – Їм, щоправда, потрібно багато років, щоб піднятися на повний зріст. Ось чому ми так засмутилися, коли Дош із каменів побив деякі вежі й поколов дахи.

– Хіба їх не можна полагодити? – запитала Дороті.

– Ні, але з часом вони зростуться самі. Нам залишається тільки чекати.

На околицях міста траплялося чимало розкішних квітників, але Дороті ніяк не вдавалося визначити, які квіти там росли, бо їхнє забарвлення постійно змінювалося завдяки грі променів, що виходили з шести світил. Квіти були то рожевими, то білими, часом блакитними, а інколи – жовтими. Низькорослим широколистим рослинам теж добре рослося на цій землі, їх також не обійшла невпинна зміна кольору.

Коли процесія дісталася луку, Джим поспішно нахилився до трави і став її пощипувати.

– Нічого собі країна! – бурчав він, ні до кого особливо не звертаючись. – Поважний кінь змушений харчуватися рожевою травою!

– Вона радше фіолетова, – поправив його Чарівник, висунувшись із коляски.

– А тепер блакитна, – поскаржився кінь. – Все одно що веселку жуєш.

– І як вона на смак? – поцікавився Чарівник.

– До речі, непогана, – зізнався Джим. – Було б її в достатку – я б на колір не дивився.

Тим часом компанія досягла краю свіжозораного поля, і Принц, озирнувшись до Дороті, оголосив:

– Ось тут ми висаджуємо рослини.

Кілька листелюдей зі скляними лопатами вийшли наперед і почали рити яму. В неї вони опустили обидві половинки Чаклуна і закидали зверху землею. Інші тим часом принесли води зі струмка і полили грядку.

– Він скоро повинен зійти, – сказав Принц. – А з часом перетвориться на пишний кущ, з якого можна буде зібрати кілька добірних чаклунів.

– Невже ви всі виростаєте на кущах? – запитав вражений хлопчик.

– Звісно, – відповіли йому. – А у вас на поверхні Землі хіба не всі люди виростають на кущах?

– Ми про таке й не чули.

– Подумати тільки! Якщо ви підете за мною в один із наших громадських садів, я розповім і покажу вам, як ми ростемо в Землі листелюдей.

Виявилося, що місцеві жителі, хоч і могли гуляти по повітрю, вважали за краще все-таки пересуватися по землі. У їхніх помешканнях не було сходинок, вони їх не потребували, але по пласкій поверхні ходили, як звичайні люди.

Маленька група мандрівників слідувала за Принцом по доріжках, часом переходячи через струмки по скляних мостах, поки нарешті не підійшла до саду, оточеного високою огорожею. Джим відмовився покинути луг, насолоджуючись травою, тому Чарівник вийшов з коляски і приєднався до Дороті й Зеба, а кошеня бадьоро почимчикувало за ними.

За огорожею рівними рядами росли дивного вигляду рослини. Їхнє широке листя, витончено вигинаючись, майже торкалося землі. В серцевині кожного красувалася красиво вбрана листелюдина. Одяг, схоже, ріс прямо на ній.

Листелюди, котрі зростали на кущах, були різного віку: від крихітного немовляти до цілком дорослих чоловіків і жінок. На кущі можна було побачити бутони, квітки, немовлят, підлітків або юнаків, але всі вони, навіть цілком зрілі, залишалися нерухомими й мовчазними, наче позбавлені життя. Тільки тепер Дороті стало зрозуміло, чому серед листелюдей вона не бачила дітей, – обставина, котра досі залишалася для неї загадкою.

– Справжнє життя для нас починається лише після того, як нас зірвуть із куща, – пояснив Принц. – Зверніть увагу на те, що всі листелюди з'єднані зі своїми рослинами стопами ніг. Досягнувши повної зрілості, вони легко відділяються від стебла й одразу починають рухатися й розмовляти. Поки вони ростуть, про них не можна навіть сказати, що вони живі, але, будучи зірваними, всі як один стають добрими громадянами.

– І скільки ви живете після того, як вас зірвуть? – запитала Дороті.

– Це залежить від догляду, – відповіли їй. – За рясного поливу, уникаючи нещасних випадків, ми можемо прожити років зо п'ять. Особисто я був зірваний шість років тому, але наша сім'я славиться довгожителством.

– А чим ви харчуєтеся? – поцікавився хлопчик.

– Харчуємося? Ми взагалі не їмо! Наше тіло досить тверде, тож нам потрібно не більше їжі, ніж картоплі.

– Але картопля іноді дає ростки, – завважив Зеб.

– На жаль, і з нами буває таке, – відповідав Принц. – Це страшне нещастя, тоді нас доводиться негайно висаджувати.

– А де ви виростили? – поцікавився Чарівник.

– Я покажу вам, – почувли вони у відповідь. – Будь ласка, йдіть за мною.

Вони зайшли за невисоку огорожу, де ріс всього один кущ, красивий і пишний.

– Ось, – оголосив Принц, – це королівський кущ листелюдей. Всі принци й правителі з незапам'ятних часів виростили на цьому кущі.

Подорожні в подиві зупинилися перед величною рослиною. На основному стеблі росла струнка дівчина з такою бездоганною фігурою й таким милим личком, що Дороті подумала: прекраснішого створіння вона не бачила ще ніколи в житті. Вбрання красуні спадало м'якими складками, рукава тонули в легкій

мереживний піні. Шкіра її була гладкою, наче полірована слонова кістка, а поза виражала гідність і грацію.

– Хто це? – з цікавістю запитав Чарівник.

Зореносний Принц пильно оглянув дівчину на кущі. Коли він відповідав, у його завжди рівному й холодному голосі прозвучало деяке здивування:

– Це моя наступниця і, отже, майбутня правителька країни. Це Королівська Принцеса. Коли вона цілком дозріє, я змушений буду відмовитися від верховної влади на її користь.

– А хіба вона ще не дозріла? – здивувалася Дороті.

Принц, проте, не поспішав з відповіддю.

– Не зовсім, – мовив він нарешті. – Гадаю, її треба буде зірвати через кілька днів. Я не дуже поспішаю піти у відставку на насіння.

– Я вас розумію, – кивнув Чарівник.

– Це, мабуть, найнеприємніше, що є в нашому рослинному житті, – продовжував Принц, зітхнувши. – Перебуваючи в повному розквіті сил, ми змушені поступатися дорогою іншим, нас ховають у землю, щоб ми дали паростки нового життя.

– Я впевнена, що Принцесу вже пора зірвати, – заявила Дороті, уважно розглядаючи чарівну дівчину на кущі. – Більшої краси й уявити собі не можна.

– Не вигадуйте, – поспішно відгукнувся Принц. – Вона може потерпіти ще кілька днів, а я згоден правити доти, доки не врятую країну від вас, непроханих гостей.

– Що ви збираєтеся з нами робити? – занепокоївся Зеб.

– Ще не вирішив остаточно, бо не дозрів новий чаклун. Чарівника, мабуть, залишу при собі. Схоже, він вправний у своєму ремеслі й може бути корисний нам. Всіх інших належить знищити – в той чи той спосіб, причому висаджувати вас я не збираюся: нам тут не потрібні ні коні, ні кішки, ні люди із плоті та крові!

– Даремно турбуєтеся, – сказала Дороті. – Я впевнена, що з-під землі ми не зможемо прорости.

– Навіщо ж вам губити моїх друзів? – запитав маленький Чарівник. – Чим вони вам заважають?

– Їм тут не місце, – відрізав Принц. – Їм взагалі не варто було б перебувати в земних надрах.

– Ми не прагнули сюди потрапити, ми впали випадково, – сказала Дороті.

– Це не виправдання, – холодно заявив Принц.

Діти подивилися один на одного – з тривогою та розгубленістю, Чарівник зітхнув, а Еврика умила мордочку лапкою і промуркотіла собі під ніс:

– Схоже, що мене не доведеться знищувати спеціально: якщо найближчим часом мені не дадуть поїсти, я й сама помру з голоду і таким чином полегшу їм завдання.

– Якщо він тебе висадить, то проросте, мабуть, букет із котячих хвостів, – гірко пожартував Чарівник.

– Не сумуй, Еврико! Може, в райських кущах є рослини, в яких тече молочний сік, – припустив хлопчик.

– Фі, – пирхнула кішечка, – я й не доторкнулася б до такої гидоти.

– Не все ж тобі хлебтати молоко, Еврико, – завважила Дороті. – Насититися можна будь-якою їжею.

– Хто ж мені її дасть? – пробурчало кошеня.

– Я й сам голодний, – сказав Зеб. – До речі, більше ніхто не помітив в одному з садів полуницю, а в іншому – кілька динь? Місцеві жителі нічого не ідять, тож, може, на зворотному шляху вони дозволять нам зірвати їх?

– Ви даремно турбуєтеся про їжу, – перервав його Принц. – Через кілька хвилин вас знищать, тож вам не доведеться порушувати наші чудові полуничні кущі. Будьте люб'язні, йдіть за мною. Зараз ви зустрінете свій кінець.

V. Прибульці зривають Принцесу

Слова рослинного Принца, від яких так і повіяло могильним холодом, зовсім не додали бадьорості нашим мандрівникам. Проте, виконуючи його наказ, вони рушили за ним і незабаром вийшли за межі огорожі. Діти почувались пригнічено, тож всю дорогу похмуро мовчали. Раптом Чарівник торкнувся плеча Дороті:

– Стривай-но!

– Що таке? – запитала дівчинка.

– А чи не зірвати нам Королівську Принцесу? – прошепотів Чарівник. – Я впевнений, що вона цілком дозріла, а щойно оживе і стане правителькою, поставиться до нас куди прихильніше, ніж безсердечний Принц.

– Блискуча думка! – з полегшенням вигукнула Дороті. – Зірвімо її зараз же, поки не помітив зоряний правитель.

Вони побігли назад до Королівського Куща і взяли чарівну Принцесу за обидві руки.

– Три-чотири, тягни! – скомандувала Дороті, й вони потягнули на себе царську красуню. Стебло хруснуло й відокремилось від її ніг. Принцеса виявилася такою легкою, що Чарівник і Дороті змогли м'яко опустити її на землю.

Чарівне створіння негайно потерло кулачком очі, причепурило локон, що було вибився із зачіски, окинуло поглядом сад і, вельми граціозно кивнувши, сказало мелодійним, сповненим гідності голосом:

– Дякую вам.

– Вітаємо ваша королівська високість! – Чарівник став на коліна і поцілував їй руку.

У цю хвилину почувся голос Принца, який закликав їх поквапитися, а за мить і сам з'явився поблизу в супроводі кількох слуг.

Принцеса повернулася до нього, а Принц, побачивши її, завмер на місці й весь затремтів.

– Пане, – вимовила царственна дівчина з великою гідністю. – Ви заподіяли мені багато зла і нашкодили б ще більше, якби не ці чужинці. Мене можна й потрібно було зірвати ще минулого тижня, і тільки ваш егоїзм і владолюбство виною тому, що я продовжувала рости німою на моєму кущі.

– Я не підозрював про те, що ви вже дозріли, – пробелькотів Принц слабким голосом.

– Подайте мені сюди Королівську Зірку! – зажадала вона.

Принц знехотя зняв сяючу зірку і поклав її на чоло Принцеси. Всі присутні негайно ж низько вклонилися красуні, а Принц повернувся і, нікому вже не потрібний, поплентався геть. Про те, що з ним сталося, наші друзі так ніколи й не дізналися.

Тепер жителі Землі листелюдей вишикувалися в колону й рушили до Скляного міста, супроводжуючи нову правительку до її палацу, де повинні були відбутися належні урочистості. Більшість листелюдей крокувала по землі, але Принцеса простувала повітрям над головами своїх підданих – на доказ своєї обраності й особливої піднесеності.

Тепер ніхто, здавалося, не звертав уваги на мандрівників, тому Дороті, Зеб і Чарівник відстали від процесії та пішли гуляти серед садів і городів. Вони не стали переходити струмки по містках, а, підійшовши до потічків, легко перестрибували на другий бік.

Кінець ознакомительного фрагмента.

notes

Примечания

1

Коронадо – місто в Каліфорнії, США. Загалом для Баума це місто мало особливе значення. Можливо, це пов'язано з історією Коронадо. Зачарований острів (The Enchanted Island) – так жителі Сан-Дієго називали Коронадо (Coronado). У 1602 році священник Себастьян Віскаїно назвав острів Los Cuatro Coronados (буквально – «Чотири корони») на честь чотирьох мучеників. Головною визначною пам'яткою острова став готель «Дель Коронадо» (Hotel Del Coronado). Готель, розташований на березі Тихого океану, виходить прямо на пляж, а його червоні дахи видно здалеку. Тут зупинялися знамениті гості, серед яких були американські президенти, герцог і герцогиня Віндзорські та інші королівські особи. Тут прийшло натхнення й до Френка Баума і він написав книгу The Wizard of Oz («Чарівник країни Оз»). У 1920 році в готелі зупинявся Едуард, принц Уельський (в майбутньому король Едуард VIII). Висловлювалися припущення, що саме там він міг уперше зустрітися зі своєю майбутньою дружиною, Уолліс Сімпсон, через намір одружитися з якою він потім відмовився від престолу.

Купити: https://tn.knigapoisk.com/baum_l-man/dorot-ta-char-vnik-u-kra-n-oz

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)